

TELEGRAFUL ROMÂN

Telegrafulu este de doua ori pe septemana: joia si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr 40. ANULU XII.

Sabiu, in 21 Maiu 1864.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2. cr. s. pentru a treia repetire cu 3 1/2. cr. v. la

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 18/30 Maiu 1864.

Siedinti'a se incepe la 10 3/4 ore. Dupa cetirea protocolului, care se face in limb'a romana, observa C. Schmidt, ca neintelegendu deplinu conceptulu protocolului privitoriu la cuventulu Dr. Teutsch, aru dori a se ceti passulu respectivu in limb'a germana, pe langa care apoi, facendu-se, C. Schmidt si afla multiemirea. Gaitanu cere a se insemna mai deaprope, carea din interelatiunile lui Obert se intelege aici. Cu acest'a protocolulu e verificatu.

Presedintele comunica, ca tocmai acum iau sositu doue pre inalte rescripte care cuprindu sanctiunarea duoru legi aduse de diet'a transsilvana, si punendu-le indata la ordinea dilei, citeste harti'a comissarului regescu, prin carea se tramite articululu de lege pentru inarticularea natiunei romane.

Acestu pre inaltu rescriptu, datatu din 26 Octobre 1863, se citeste in tote trei limbile, si adunarea, radicanu-se lu asculta cu reverintia.

Apoi cetescu notarii articululu respectivu, acumu intaritu si sanctiunatu, iarasi in tote trei limbile; dupa care apoi

Archimandritulu P o p a s u ia cuventulu, pentru de a multiam Maiestatei Sele si de a depune de nou omagiulu credintiei si alipirei natiunei romane la tronulu imperatescu, si dice cu voce sonora si tonu inaltu:

Inalta casa! Dea natiunca romana din instinctulu naturalu a asceptatu mantuirea ei in vremile cele deplorable si funeste ale trecutulu numai din manile gloriosiloru si iubitoriloru de dreptate imperati ai Austriei; dea romanulu, condusu de religiunea lui resariteana, a privitu in domnitoriulu seu legiuitu pe unu mandataru alu lui Domnedieu pe pamentu, — eu mi iau voia a dice, ca acesta inclinare a inimei lui au fostu pre justa, pre sanatosă; pentruca astadi vedemu acelu instinctu, vedemu acea credintia a lui prefacuta in fapta, prefacuta in corpu. De aceea eu ca slabu organu alu scumpei mele natiuni aducu in numele ei cea mai ferbinte multiamita Maiestatei Sele pre gratiosulu si cavaleresculu nostru Domnitoru Franciscu Iosifu I. (Sa traiasca! entusiastice! si Hoch!) pentru ca a scosu natiunea romana—cea mai vechia aci in tiera— a scos'o dieu, din morte la vietia, a facut'o a se renasce si reinvia, si cu tota curatien'a inimei apromitu in numele natiunei mele aci in fati'a inaltei camere, in fati'a lui Domnedieu si a lumii intregi, ca natiunea acest'a va mori si va trai pentru gloriosulu Domnitoriu alu Austriei, pentru stralucit'a casa Habsburgico-Lotaringica, (Sa traiasca! Hoch!), pentru unitatea imperiului austriacu nedespartita (Sa traiasca! Hoch!) Apromitu, inalta camera, in numele romaniloru celoru curati la anima ca natiunea mea va fi credincioasa si cu alipire neclatita nu numai pe candu va fi imperiulu in fericire si in pace, ci si in tempulu necasului (Bravo! sa traiasca!)

Romanulu va sta gat'a in totu minutulu, a-si versa si cea din urma picatura de sange pentru unu astfelu de parinte gloriosu si pentru imperiulu seu celu fundatu pe unitatea si egalitatea tuturor natiuniloru, din care e compusu. (Sa traiasca! Hoch!) Si in fine promitu, ca natiunea mea va tine de un'a din cele mai sante datorii ale ei a caut'a si sustine bun'a intelegere si cordial'a infratire intre celelalte natiuni ale patriei.

(Bravo! Sa traiasca! Hoch! entusiastice.)

Puscariu inca se simte datoriu, a multiam in a dou'a linia regimulu de fatia alu Maiestatei Sele si membriloru neromani din dieta; si primindu-se si acestu cuventu cu acclamatiuni, presedintele enuncia bucuri'a casei pentru publicarea legi amintite.

Gaitanu aru dori, ca in conclusulu dietei sa intre si aceea, ca legea publicata sa se efeituiasca; la care presedintele observa, ca indatorirea efeituirei se cuprinde in insusi p. n. rescriptu.

Mog'a propune, ca multiamita si bucuri'a casei sa se aduca la cunoscintia Maiestatei Sele pe cale delegrafica.

Presedintele observa, ca diet'a corespunde cu Maiestatea Sea numai prin preumilite reprezentatiuni. Mog'a: se intelege de sine, ca pe calea acest'a si presedintele promite a urma astfelu.

Presedintele citeste acum o hartia de dto Gastein 23 Maiu, in care comisariulu reg. comunica legea privitoare la inarticularea din 20 Octobre 1860 si a patentei din 26 Februaru 1861.

Cas'a se radica si asculta cu reverintia acestu preainaltu rescriptu dto 20 Octobre 1863 in tote trele limbile, dupa care apoi iar in tote limbile se ceteste legea intarita si sanctiunata.

C. Schmidt ia cuventulu, si aruncandu o scurta privire asupra binefaceriloru, ce le-au si adusu asupra tieriei diplom'a si patent'a de ore ce deputatii nostri au intratu deja in senatulu imperialu, provoca inalt'a casa a se radica si a aduce Maiestatei Sele multiamita prin aclamatiuni intreite entusiastice, — ceea ce se si face.

Presedintele aduce la ordine mei multe cereri de concedia si anume:

Cont. Beldi cere concedia pana la insanatosiare. Se va tramite la inalulu Guvernu spre tractare ultiora. Br. Zinoviu Hagi Constantinu Poppu de Boemstetten cere concedia pe siese septemani, pentru de a merge la bai. Se va tramite asemenea la Guvernu.

Sipotariu din causa bolei cere concedia de siese septemani. I-se da.

Simeonu Balomiri cere concedia pana la insanatosiare. La propunerea Dr. Teutsch se hotaresce, ca la Eranosz, a i-se da concedia de 4 septemani. Franciscu de Trauschensfels depune mandatulu seu de ablegatu, si presedintele promite a face cele de lipsa pentru reintregirea acestui postu.

Presedintele comunica, ca ablegatii Thiemann si A. Bohatielu suntu intr'o comissiune oficiosa, si pana la terminarea ei nu voru lua parte la dieta.

Eitel se roga, a fi scutitu de postulu de notariu; se priimesce si in siedinti'a urmatoare se va face alegere noua. In fine se citeste o propunere de urgentia adusa de regalistulu Mager si 13 consoti, prin carea fatia cu concessiunile date din partea regimulu romanescu pentru cladirea a trei drumuri ferate, prin cari Transsilvani'a se incungiura de totu si remane eschisa din drumulu celu mare european, ceru:

- 1) ca diet'a sa roge pre inaltulu regimu, a intr'a in negotiatiuni cu guvernulu romanescu in privint'a acest'a;
- 2) ca un'a din liniile, ce se voru trage prin Transsilvani'a negresitu se treca si pe la Brasiovu;
- 3) ca la inceputulu sesiunei senatulu imperialu regimulu sa refereze despre cele facute in privint'a acest'a, si
- 4) propunerea acest'a sa se privesca si pertracteze ca urgente.

Presedintele promite, ca o va tipari, o va impartii intre membrii si o va pune la ordinea dilei, dupace asupra tempulu si modulu se porta discussiune viua intre dd. Filtsch, Obert, C. Schmidt, Dr. Teutsch, Maager, E. Herbert, Puscariu, Gaitanu, Rannicher, Gull si I. Balomiri.

Foi magiare despre Romani'a.

(Continuare si capetu.)

„Magyar Sajtó“ intr'altu numeru marturisesce, — ceea ce acum si dealtmintrea scie tota lumea, in ce tipu cele mai multe jurnale germane scuipa focu asupra mesurorulu, ce le-a luat decurendu Domnitoriulu Romaniei si Guvernulu lui, cualificandu tote evenimentele desvoltate in Romani'a de unu timpu incoce mai scie Ddieu de ce felu de intreprinderi ten-

dintioase și ilegale. Ceteșca cui i place faimós'a „Pressa“ vienesă, și va vedé, cu câtu veninu descrie dēns'a faptulu Domnitoriului Cuz'a din 2/14 Maiu.— Eata ce dīce „M. Sajtó“: „Dēca vre'unu Polonu au cumperatu in Iasi unu cutitu, apoi lasii se proclama numai decātu de vatr'a revolutiunei, și no-tele rusesci curgu că bróscele dupa plóia; dēca órecine-si pune gaitane pe vestminte, apoi eata se și vorbesce despre pregatiri de resculare, ear reclamatiunile austriace se ajungu un'a pe alt'a, firesce dupa audiulu jurnaleloru germane. Dēca s'au auditu pe stradele Bucuresciloru unu curentu italianu, de l'aru fi vorbitu chiaru Consululu italianu, eata ca aci fabul'a e și gat'a, și adeca: ca aci vorbesce gur'a partitei actiunarie itale sēu mai bine dīsu ca măn'a aceleiasi partide lucra aci. Dēca din intemplantare au esītu la exercitiile militare chiaru insasi milit'ia romāna, apoi eata ca și acēst'a trece de tendintia de a opugná Pórt'a, cu violarea stipulatiuniloru parisiene! Se aduna de locu in Constantinopole ambasadorii impoterniciti, spre a carpi asta ruptura; insa prevedint'ia, alu cărei destinu e neprevédutu, a vrutu, că aceea sa rămāna dupa cum este. Adunarea natiunala din Bucuresci, s'au mai bine dīsu, aristocratii boieri faurira planuri incontr'a lui Cuz'a și a Gubernului lui, a la Changranier et Comp., ear Cuz'a că unu Napoleonu i alungă afara din Camera prin baionete,— unu actu, carele de și din punctu de vedere alu dreptului nu se pōte aprobá, totusi e bunu in interesulu poporului romānu; căci reieptandu boierii legea rurala și electorala, au vrutu a lipsi poporulu de tóte folósele și libertátile acelea, cu care Domnitoriulu erá datoriu a-lu prevedé dupa tractatulu parisienu. Principele Cuz'a, in interesulu poporului, s'au provocatu chiaru insusi la poporu.

Lovitur'a de statu insa, dupa cum o numescu cu placere jurnalele germane,— s'au intemplantu fāra vre-o urmare óresi-care seriósă; căci se vede, ca și boieriulu — si teme pelcuti'a, intocmai că și sermanulu celu de tóte dílele. Nu s'au intemplantu o singura arestare, nu s'a confiscatu nici o fóia, de și d'astea se ntempla in lume uneori chiaru și fāra lovituri de statu. Votulu universalu alu poporului, la care s'a provocatu Cuz'a, i va justificá faptulu; ear camer'a, ce se va aduná pe bas'a alegeriloru nóue, va fi sprijinulu guvernului lui Cogalnicēnu.“

Mai multu mai puțin favoritoriu despre cele intemplate in Romani'a vorbescu și celelalte foi magiare, ale căroru pasagie mai interesante numai lips'a spatiului și multimea materiilor, ce zacu asupra-ne, nu ne permitu a le reproduce. Un'a insa o vedemu și din acēst'a: ca preste totu press'a germana e mai egoistica și mai mica la sufletu decātu cea magiara.

„Reform'a“ din Vienn'a despre conflictulu din Romani'a.

Cu câtu suntu mai multe sinistrele și odiosele dejudecări ale lucrurilor din Romani'a prin foile germane vienesé, și cu câtu curgu mai cu patima informatiunile ce le primescu și le reproducu ele despre aceste eveneminte grave: cu atât'a mai imbucuratori e a vedé, cumu un'a din aceste foi, și inca un'a din cele mai de frunte și mai considerate, si-ia ostenél'a a cercetá starea lucrurilor pe bas'a istoriei, și a le judecă dupa adeveratulu lor merit, dupa date positive, și nu dupa inspiratiuni momentane și afecte fantastice. Acēsta fóia este „Reform'a“, edata de Schuselka, de acelu barbatu, pre care Vienn'a și tóta Austri'a lu cunósce de adeveratu omu alu poporului, de „echter Volksmann.“

„Reform'a“ dar', in nr. 21 din 26 Maiu a. c., apretiuiesce pe deplinu insemnatatea europeana a celor ce se intempla acumu in vecin'a Romania, unde „unu poporu“, desceptatu din sclavia de sute de ani, se ncórdă din tóte poterile se de viétia, a scuturá ereditatea unui trecut tristu și a ajunge la forme de statu, cari potu dá medulariloru lui conditiunile unei esistintie demne de omenime.“ Dar, pentru de a poté dejudecă lucrulu ma bine, ea crede, ca e de lipsa a aruncá o reprivire asupr'a istoriei celei mai nóue a Romaniei.

„Dupa ce reshoiulu orientalu, dīce ea, eliberase principatele de protectoratulu rusescu, poterile cele mari in conventiunea de Paris din 7/19 Augustu 1858 regulara referint'ia lor fatia cu Pórt'a suzerana, și recunoscendu pe deplinu autonomi'a tiei, statorira liniamentele formatiunei ei politice. Acēsta conventiune a datu principatelor bincăceri mari și nenegabile. Insa dorintiei poporului ambeloru tiei, exprimate cu taria și urgentia, se improtivi in dōne puncte esentiale. Ea adeca denegá principatelor unirea, și in locu de principele ereditariu, care-lu cerura, le dete doi principi alesi pe viétia. Dēca insa monarchi'a electiva in sine se potrivește fōrte reu cu forme constitutiunale, reulu crescū inca prin constitutiuinalismulu im-

pusu principatelor. Representanti'a natiunei, ce se dete prin censulu celu preste mesura mare, se prefacū in reprezentantia a boierimeii, intr'o reprezentantia, in carea ambitiosii candidati ai tronului principescu cu puțină ostenéla castigara superioritatea.

Din cele trei clase de alegatori, cea d'antāiu, ce presupună venitu curatu anualu de 1000 galbini din proprietatea de pamentu, aveá totu atātia deputati, că cele dōue urmátore impreuna. In orasie poteau alege numai acei'a, cari intrebuintieza capitalu de 6000 galbini in vr'o intreprindere industrială de vreunu felu, și in class'a proprietariloru mici censulu alegibilității au fostu 100 galbini pe anu, trasi din proprietatea de pamentu. Dēca vomu considerá acumu, ca n principate mai nu este stare cetatienésca, ca locuitorii mai cu stare ai orasielor suntu cea mai mare parte straini, cari fiindu subordinati la poderi esterne de statu, se bucura chiaru și de jurisdictiunea propria a patriei lor; ca intreprinderile industriale suntu cea mai mare parte agronomice, și ca prin urmare intreprinditorii in multe privintie atārna in cele economice de proprietarii cei mari: vomu intielege, ca n reprezentanti'a tiei erau reprezentate numai interesele boieriloru. Ear tieranii, enorm'a majoritate a natiunei, nu suntu reprezentati de locu in acēsta camera. Sa nu se créda cum-va, că n class'a proprietariloru mici suntu respectate și interesele poporatiuniloru satesci. Cea mai mare parte a acelor'a n'are de locu proprietate de pamentu, și chiaru și in puținéle sate libere censulu de 100 galbini atāt'a e de mare, incātu și numai la dreptulu de alegere activa a tieraniloru nu se pōte nici cugetá.

Caracterulu unei reprezentatiuni esite dintr'o astfelu de ordine electorala, se pōte hotari inainte cu securitate. Spre caracteristic'a ei fia dīsu, ca, dupacumu aretă de curendu „Europ'a“ de Frankfurt, este unu cercu electoralu, in care doi alegatori au a alege trei deputati.

In periodulu d'antāiu ferbinte alu entusiasmulu patrioticu se ajunse plinirea celor mai urgenti dorintie de unire ale natiunei. Alegerea din 5 și 24 Ianuariu c. v. 1859. chiamă unu singuru principe la tronulu ambeloru principate. Preste comisiunea centrala din Focsiani, acēsta creatura nascuta mórta a conventiunei de Parisu, evenemintele curendu trecura la ordinea dílei, și astfelu prin contopirea ambeloru camere intru un'a singura, cărei'a-i stetū in fatia unu ministeriu, se facū celu d'antāiu pasu dela uniunea curatu personala la uniunea cea adeverata reala. Uniunea acēst'a adeveratu ca se concese numai pe câtu tempu va traí principele Alessandru Ioann I; dar natiunea speră cu dreptu cuventu totulu dela auctoritatea faptelor complinite, și nu potū crede, ca va desparti cine-va cu puterea ceeace se impreunase naturalminte.

Dupace se castigase astfelu terenulu, pe care sa se faca transformarea organisatiunei statului, acumu erá tempulu de a pune măn'a la opulu celu mare, de a delaturá ruinatur'a mostenita, de a constitui societatea pe base nóue, de a desceptá mass'a cea mare din leturgi'a de pân'acumu, de a radică positiunea lor materiala și intelectuală și de a-i dá potint'ia a participá la viétia politica, la formarea propriului lor destinu. Solutiunea acestoru probleme mari și grele cerū intielepiciune inalta și patriotismu mare la ambii factori ai legislatiunei.

Celu d'antāiu pasu in directiunea acēst'a fu solutiunea cestiunei tieraniloru. Acēst'a fu punctulu, in care interesele natiunei cu interesele acelor'a, cari erau chiamati a formá reprezentatiunea ei, venira in celu mai diametralu contrastu, și unde prin urmare erá sa se manifesteze patriotismulu boieriloru pe câmpulu intereselor materiale. De presinte, credemu, ca Romani'a e singura tier'a in Europ'a, in carea eliberarea tieraniloru de servitute inca nu e dusa la deplinire. In principate nu e vorb'a de aceea, de a eliberá proprietatea tieraniloru de servituti și sarcini reale, ce zacu pe dens'a. Problem'a e mai vertosu aceea, de a castigá mai antāiu tieraniloru proprietate. Pentruca referint'ia de pân'acumu a acestor'a fatia cu pamentulu datu lor spre a-lu lucrá, dupa faptu și dupa dreptu nu este proprietate. Ear cumca acēsta stare fāra dreptu și fāra proprietate a multimei populatiunei agricole, atātu din motivele dreptății, câtu și ale intielepiciunei de statu nu se pōte sustiné, acēsta convictiune si-facū locu totu mai multu. Durandu ca si mai departe, trebuia sa traga dupa sine ruin'a economica a tiei, ingreunandu formarea capitaleloru, facendu cu nepotintia in florirea industriei, ba periclitá deadreptulu immultirea populatiunei. De aceea inca in art. 46 alu conventiunei de Parisu a fostu exprimata in principiu imbunatirea stărei tieraniloru. Dar tóte incercările, de a o escutá acēst'a, se sparsera de ne ntrcrup't'a resistintia a celor in-dreptatiti. Boierii conservativi se tinu de parerea aceea, ca totu pamentulu e proprietatea lor, la carea dupa decisiunile

legale de pân'acumu din nefericire au temein de ajunsu. Cu aparint'ia lor in mâna, eliberarea tieranilor de sub servitute voru a o concede numai cu acea condițiune, că sa nu dea tieranilor nimicu din pamenturile lor. Enormulu periculu, ce se produce prin aceea, deca 3¹/₂ milioane de ômeni prin un'a lovitura sa se deslipesca de pamentu si sa se predea pe bine pe reu condițiunilor, ce li le va pune buna-voia boieriloru, in orbire egoistica nu-lu vedu.

Fatia cu reclamarea reformei, ce devine din ce in ce mai urgente, alu cărei organu e mai cu sêma generatiunea mai tinera formata in tierile straine, adeveratu ca ei nu indrasnescu a esi cu teori'a loru desvelita si gola si astfelu a lovî 'n fatia principiile umanistice ale seculului si ale opiniunii publice a Europei civilisate. Dar punerea la cale a acestei reforme o sciura amanâ din di in di.

Mijlôcele spre acêst'a le au in mâna pré de ajunsu, fiindca într'o camera conchiamata pe bas'a legi electorale a conventiunei de Parisu, cu putina osteneâ castiga invingerea. Cădu cam acum doi ani ministeriulu Cretulescu adusesse unu proiectu de lege, care 'n fine erâ sa realizeze ce promitea art. 46 alu conventiunei de Parisu, atunci camer'a adeveratu ca nu reieptâ proiectulu de lege, dar lu amendâ într'unu modu, încâtu in tóta form'a-si batâ jocu de intentiunea art. 46 din conventiune. Principele Alessandro Ioann I., care pelânga minte limpede are si inima calda pentru marirea patriei sele si pentru fericirea supusiloru sei apesati, cu dreptulu refusâ acestei legi nefericite sanctiunea. Acêsta prodițiune fatia cu interesele boierimei inalte, conservativii nu i-au potut'o iertâ. Depe tempulu acêl'a se datêza ur'a cea de môte a boieriloru asupr'a alesului natiunei; si lupt'a cea mai antâiu ascunsa, dar in urma chiaru si pe fatia incontr'a principelui, — acêsta dreptate trebuie sa li o facemu — n'o portara fâra istetime. Boierii se aruncara că pe unu calu de parada pe constitutiune si sciura face lumea sa crêda, ca ei apera libertatea legala incontr'a navaliriloru absolutismului. Egoismulu in inima si libertatea pe buze, cutezara a atacâ tronulu principelui si printr'ensulu sacratulu paladiu alu unirei natiunei. Fiindca dâue tronuri detera mai multe sperantie ambitiunei loru, nu se 'ndoira, a dâ prada bunulu celu pretiosu si d'abiâ castigatu alu unitâtii natiunale. In cele din urma nu se sfiira a-si luâ refugiulu la refusarea contributiunei, nepasandu-le, ca prin aceea poteau sa faca sa stea pe locu masin'a statului si sa dea strainiloru ansa binevenita de a se amestecâ in afacerile interne ale tieriei. Persistint'ia barbatêscu in acêsta lupta este meritulu ministeriului Cretulescu.

Principele, dela suirea sea pe tronul, a cercatu totu ce i-a fostu prin potintia, spre a aduce la armonia poteriile legislative, si unitu cu camer'a a'mplinî marea sea missiune. Elu in cugetulu acêst'a intrebuintiasse tôte mijlôcele parlamentarie, chiamase la potere tôte partidele, un'a dupa alt'a, si cu tôte aceste solutiunea celei mai ponderose cestiuni vitale a natiunei inca nu 'naintase nici cu unu pasu. Se vediâ pe fatia, cu boierii nu voiescu eliberarea tieranilor; căci incercara a amanâ legea uricioasa câtu se va potê mai multu. Atunci principele cercâ in odata, pentru cea din urma ôra, contielegerea cu acêsta camera. Pentru binele, ce-lu asceptâ elu dela conclucrarea armonica, trecu cu vederea unele necuviintie si prevaricatiuni, ce se facusera asupr'a prerogativeloru tronului seu, si pre Cogalniceanu celu într'adeveru liberalu, alu căru talentu eminente oratoriu inca 'n sesiunea din urma aperse tronulu principelui într'unu cuventu capu de opera, l'insarcinâ cu formarea unui ministeriu nou. (Va urmâ.)

Sabiiu 31 Maiu s. n. 1864. (Tramisu. *) Diet'a Transsilvaniei si continua siedintiele sale din 23 Maiu încôce. Deputatii din natiunea saxona suntu de fatia toti, afara de unulu din cêrculu Brasiovlui, care si-a depusu mandatulu, deputatii Români inca s'au adunatu — insa nu in asiâ numeru, câtu sa ne potemu bucurâ de majoritate, — unii suntu adeveratu bolnavi, — si au cerutu concedia de absentare — altii suntu simulati bolnavi, castiga atestate medicale pentru a potê capetâ concedia de a absentâ, ear unii ceru concediu pentru a-si potê compune lucrurile sale private. Nu numescu cu asta ocaziune pre nime, ei spunu onoratalui publicu atâta, ca afara de cei adeveratu bolnavi, ceialalti suntu considerati de nepasatori — si de neinteresati pentru lucrurile dietale, si deca nu au resemnatu la tempulu seu, candu se potea face in loculu lor alegeri nôue — suntu provocati a grabi, sa-si cuprinda locurile, — ca acum suntu si voru fi pertractâri afundu taia-

*) Articolulu urmatoriu lu publicâmu numai la apriat'a dorintia si pe raspunderea dlui corespondente. (Red.)

tóre in viet'ia natiunala a Româniloru p. e. infintiarea si organizarea curtii supreme judecatoresci pentru Transsilvania, inpartirea tieriei, desbaterea patentei urbariale etc. voru dicê Domnii, cari absentêza, ca densii nu voru stramutâ cursulu lucrurilor; la acci Domni le respunde articululu I. despre egal'a indreptatire a natiunei române — care abiâ, dupa cum a fostu compusu prin majoritatea româna a dietei — este prin Maiestatea Sea sanctiunatu, si se va pune totu asiâ si in lucrare.

Sperâmu dela cunoscut'a iubire de dreptate preagratiunsulu nostru monarchu; sa stâmu dara numai cu credintia si statornicia in aপরার causei nôstre natiunale, si gratia si partinirea Maiestatei Sele nu ne va lipsi. —

Suntu rogate tôte gazetele române a petrece sirurile aceste in colônele lor. M. aab

Din Banatu. Doctînu in 1/13 Maiu 1864. Precum totu omulu, asiâ si biat'a comunitatea nôstra trebuiâ sa-si aiba neccasulu seu. Necasulu si potc'a nôstra ne este Notariulu, carele prin veninulu seu ni-a bolnavitu comunitatea nôstra. Pentru starpirea reulu acestuia amu intrebuintiatu multe buiezi, dar pâna adi anca n'amu aflatu lécu in contr'a lui, si din di in di ce merge bôl'a acêst'a nu numai ca ne-au cutropitu trupulu, dar a inceputu a se lati si asupr'a consciintiei nôstre sufletesci.

Doctoru nostru celu mai istetiu si celu mai puternicu ni-au prescisu unu remediu drastic in sperantia sigura, ca mai multu pâna in 3/15 Maiu va scôte reulu dela noi, si comunitatea nôstra se va insanatosiâ.

In urmarea medicinei prescise reulu că sa nu se pôtâ incubâ si mai tare in comunitatea nôstra a inceputu sa rôda si la redacî'a cunoscentiei nôstre, sufletesci, cu acea socotêla ca bolnavindu-se odata si sufletulu, trupulu va slabi si mai tare, prin urmare reulu va remanê statornicu in comun'a nôstra.

Dupa planulu acêst'a Notariulu prin nisce ômeni insemnati, a si inceputu lucrurile sale. Ômenii acestia, uneltele notariului si ai altor'a, luandu ulitiele in susu si in josu, si nepaciundu ômenii din casa in casa au buitu, si au scrisu pe mai multi ômeni, ca aru voi se primêscu legea greco-catolica.

Urmarea a fostu, ca in 3/15 Maiu ne amu pomenitu cu o comissiune in satulu nostru, carea venise cu scopu sa constateze pre cei ce voru sa trêca la legea greco-catolica, si sa se unêscu cu biseric'a dela Rom'a.

Presidele Comissiunei, spunendu scopulu venirei sale, a provocatu pre ômenii adunati, că totu insulu, care voiesce sa se unêscu, sa se dechiare inaintea comissiunei numai pentru capulu seu. La acêst'a poporeni au intrebatu, ca cum va fi cu „iberlandulu“ si cu alte usiurâri, si dupa ce D. Presidele au respunsu: ca pentru trecerea la legea greco-catolica nu se da nemic'a, ci deca aru avê cine-va vr'unt dreptu la „iberlandu“ acêl'a trebuie sa mêrga la judecata, si acolo nu se cautâ, deca cine-va e unitu, sêu neunitu, românu sêu jidovu, si numai asiâ pôtê castigâ, deca — si va aretâ dreptulu seu inaintea judecâtii.

Dupa acêst'a s'au dechiaratu vr'o 10 ômeni, ca vrêu sa trêca la legea greco-catolica, ear ceialalti nu, dar si acestia fiindu putini nu s'au primitu, si asiâ au remasu nemangaiati in cunoscentia lor sufletêscu.

Comissiunea, finindu-si lucrarea, s'au indepartatu dela noi, dar reulu nostru celu amaru totu ni-a mai remasu, căci notariulu chiamandu ômenii cei ce s'au dechiaratu pentru unire li-au spu: ca ei de adi inainte au se platêscu totu insulu cu 3 f. mai putinu, fiindca nici la Vladic'a, nici la invetiatoriu nu-su indatorati a mai platî mai multu, — si prin amagirile aceste se încêrcu si mai departe a ne turburâ pacea si liniscea nôstra sufletêscu.

Dar bunu e Domnedieu, si avemu credintia tare, că Ilustritatea sea Domnulu Administratoru va stramutâ reulu acêst'a dela noi si va restitui pacea si liniscea deplina in comunitatea nôstra.

Varietâti si noutâti de di.

(E m e n d a r e.) Onorate Domnule Redactoru! Aducendu nr. 35 alu „Telegralulu Romanu“ din 30 Aprile a. c. scirea, *) ca subscrisulu asiâ fi denumitu de translatoru la Cancelari'a aulica transsilvana pentru limb'a româna, de ôrece scirea acêst'a nu e adeverata, si „Concordia“ a reproducu cu nisce observâri, cari suntu in stare a tredî in cetitoriu parerea, ca m'amu batutu dupa unu postu, care e spre scaderea natiunei, ve rogu sa aveti bunatate a-o indreptâ intr'acolo, ca nu la Cancelari'a aulica transsilvana, ci la tribunalele civili din Vien-

*) Scôsa din foile germane de Viena.

(Red.)

n'a sum denumitu de translatoru alu limbei romane, si nu din partea cancelariei aulice transsilvane, ci a curtei de apelatiune de aici.

Pre langa care remanu cu deosebita stima.
Vienn'a in 22 Maiu 1864.

Iosifu Gallu m. p.
Accesistu la Cancellari'a aulica transsilvana si translatoru de limb'a romana la tribunale civili din Vienn'a.

Principatele române unite.

Amesuratu declaratiunei noastre din nr. premergatoriu comunicamu astadi alu doilea actu mare diu 2/14 Maiu 1864.

STATUTU
desvoltatoriu conventiunei din 7/19 Augustu 1858.

Conventiunea incheiata la Parisu in 7/19 Augustu 1858 intre curtea suzerana si intre puterile garanti autonomiei Principatelor Unite, este si remane legea fundamentala a Romaniei. Insa indoita alegere din 5 si 24 Ianuariu 1859, sevarsirea Unirei si desfiintierea comisiunei centrale facendu neaplicabili mai multe articole esentiali din Conventiune, atatu pentru reasiedierea ecuilibrului intre puterile Statului, se propune natiunei urmatoriulu Statutu:

Art. 1. Puterile publice suntu incredintiate Domnului, unei adunari ponderatrice si adunarei electiv.

Art. 2. Puterea legiutoria se exercita colectiv de Domnu, de adunarea ponderatrice si de adunarea electiva.

Art. 3. Domnulu are singuru initiativa legilor; elu le pregatesce cu concursulu consiliului de Statu si le supune adunarei electiv si corpului ponderatoriu, spre votare.

Art. 4. Deputatii Adunarei Electiv se alegu conformu asiediametului electoral acic aneasatu.

Presedintele Adunarei se numesce in fia-care anu de Domnu, din sinulu ei; era Vicepresidentii, Secretarii si Cestorii se alegu de Adunare.

Art. 5. Adunarea Electiv discuta si voteza proiectele de legi, ce i se voru presinta de Domnu. Aceste proiecte se voru sustine in Adunare de Ministrii seu de membrii Consiliului de Statu, ce se voru delega de Domnu spre acestu sfersitu; ei voru fi ascultati ori candu voru cere cuventulu.

Art. 6. Budgetulu cheltuielilor si alu recetelor, pregatitu in totu anulu prin ingrijirea puterii esecutive si supusu Adunarei Electiv, care-lu va pote amenda, nu va fi definitiv, decatu dupace va fi votatu de dens'a. Deca budgetulu nu s'aru vota in tempulu oportunu, puterea esecutiv va indestula ser viciile conformu ultimulu budgetu votatu.

Art. 7. Corpulu ponderatoriu se compune de Mitropolitii tierei, de episcopii eparchiilor, de antaiulu presedinte alu Curtii de cassatiune, de celu mai vechiu dintre generalii armatei in activitate, si osebitu inca de 64 membrii, cari se voru numi de Domnu, jumetate dintre persone recomandabili prin meritulu si esperiinta lor, si cealalta jumetate dintre membrii consiliilor generali ale districtelor, si anume cate unulu de fia-care judetiu.

Membrii Adunarei ponderatoria se bucura de aceea neviolabilitate garantata deputiloru prin art. 36 alu asiediametului electoral aici anexatu.

Art. 8. Membrii Corpului ponderatoriu se re'nnoiescu din doi ani in doi ani, cate o a treia parte, dara numai incatu se atinge de membrii numiti de Domnu.

Membrii esiti se voru pote numi din nou; functiunile loruu voru inceta decatu cu instalarea membriloru celor noi.

Art. 9. Durata sesiuniloru corpului ponderatoriu, prelungirea lor si convocarea acestui corpu, suntu supuse reguleloru prescise prin Art. 17 din Conventiune pentru Adunarea Electiv.

Art. 10. Membrii corpului ponderatoriu voru primi o indemnizare de trei galbeni pe di in totu timpulu sesiunei.

Art. 11. Mitropolitulu primaru alu Romaniei este de dreptu presedintele corpului ponderatoriu; doi vice-presedinti se numesce de Domnu din sinulu acestui corpu. Ceialalti membrii ai biuroului se alegu de Adunare.

In casu de impartire egale a voturiloru, votulu presedintelui este precumpanitoriu.

Sedintiele corpului ponderatoriu suntu publice, afara candu contrariulu s'aru cere de o a treia parte a membriloru presinti.

Ministrii, chiaru nefiindu membri ai Adunarei ponderatorie, au dreptulu de a asista si a lua parte la tote deliberarile; ei voru fi ascultati ori candu voru cere cuventulu.

Art. 12. Dispositiunile constitutive ale nouei organizatiuni a Romaniei suntu puse sub ocrotirea corpului ponderatoriu. Elu pote, la finitulu fia-carei sesiuni, propune Domnului imbunatatirile ce aru socoti trebuitorie in diferitele ramuri ale administratiunei.

Aceste propuneri, Domnulu le va pote recomanda consiliului de Statu spre a se prefaca in proiecte de legi.

Art. 13. Ori ce proiectu votatu de Adunarea Electiv, afara de budgetulu venituriloru si cheltuieliloru, se supune corpului ponderatoriu, care va apretiu, deca este compatibil cu dispositiunile constitutive ale nouei organizatiuni.

Art. 14. Corpulu ponderatoriu, seu adopta proiectulu asi cum s'a votatu de adunare, seu ilu amenda, seu ilu respinge cu totulu.

Deca proiectulu de lege este adoptatu fara modificare de corpulu ponderatoriu, elu este supusu sanctiunei Domnului.

Deca proiectulu este amendatu de corpulu ponderatoriu, elu se intorce adunarei electiv.

Deca adunarea incuviintieza amendamentele corpului ponderatoriu, proiectulu amendatu se supune sanctiunei Domnului.

Deca, din contra, Adunarea electiv respinge acele amendamente, proiectulu se tramite consiliului de Statu spre a se studia din nou. Guvernulu pote apoi presinta Camerei, in sessiunea curente seu viitoare, proiectulu reveditu de consiliulu de Statu.

Deca corpulu ponderatoriu respinge cu totulu proiectulu votatu de Adunare, acestu proiectu se tramite Consiliului de Statu, spre a se studia din nou. Unu asemine proiectu nu se pote presinta Adunarei electiv, decatu in a dou'a sesiune.

Art. 15. Numai corpulu ponderatoriu are dreptulu de a primi petitiuni si de a le discuta, deca este trebuintia.

Art. 16. Regulamentele interioare ale adunarei electiv si ale corpului ponderatoriu se pregatescu prin ingrijirea Guvernului.

Art. 17. Toti functionarii publici fara esceptiune, la intrarea lor in functiune, suntu datori a jura supunere Constitutiunei si legiloru tierei si credintia Domnitoriului.

Art. 18. Statutul de fatia si asiediametulu electoral aici anexatu, voru ave putere de lege din diu'a aprobatiunei lor prin sufragiulu natiunale.

Noua adunare electiv si Corpulu ponderatoriu se voru constitui si intruni in termenulu preveditu de art. 17 alu Conventiunei.

Decretele, ce pana la convocarea nouei adunari se voru da de Domnu, dupa propunerea Consiliului de ministri si Consiliulu de Statu ascultatu, voru ave putere de legi.

Datu in Bucuresci, in 2 Maiu 1864.

ALESSANDRU IOANN. (Subscrisii.) C o g a l n i c e n u.
B a l a n e s c u. D. B o l i n t i n e n u. P. O r b e s c u. G e n e r a l u M a n u.

Mai nou.

In sedinti'a dietala de astadi (Mercuri) Presedintele aduce la ordinea dilei propunerea de mai susu a lui Maager, si acest'a motiveza in cuventu, ce tinu preste o ora, propunerea sea si a consotiloru sei din punctu in punctu. Dupa mai multe desbateri, ce le vomu comunica pe largu in nr. mai de aproape, se decise: a se alege unu comitetu de 14 membrii din sinulu dietei, care 'n tempu de 8 dile sa pertracteze propunerile aduse si sa refereze dietei. Se citește o petitiune a d. Axentiu Severu privitoare la alegerea lui de deputatu dietalu, si se da comitetului de petitiuni spre pertractare ulterioara. Pope'a interpeleza pre Presidiu pentru alegerea dr. Hodosiu. In loculu notarului Eitel se alege cu mare majoritate dep. Budacker.

"Herm. Ztg." etc. are anu telegramu dto Vienn'a 13/19 Maiu, in urm'a carui'a consiliulu ministriloru aru fi hotaritu in aceea di (eri), ca sa se incepa cladirea drumului feratu Aradu-Sabiu si spre scopulu acest'a a cere imprumutu dela banc'a de creditu 5 millione.

In politic'a esteriara nimicu mai importantu. In Romania'a au urmatu declaratiunile poporului cu enorma majoritate in favorea Guvernului. D. e. in Bucuresci din 21,734. votanti 21,730 au votatu pentru actele domnului, si numai 4 contra. Resultatele generale nu vomu intardia a le comunica cititoriloru nostri indata dupa publicarea lor.

Correspondintia.

T. V., S. Mare multiamita; se va face. G. S. si D. R. in S. Pentru certe personale suntu inchise colonele acestui diariu. — I. P., L. Salutare si multiamita.